

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه تربیت معلم آذربایجان
دانشکده علوم پایه

پایان نامه
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
رشته ریاضی محض

عنوان :

بررسی نتایج متناهی بودن ایده آلهای اول وابسته روی تصویر مدولهای اثر یافته توسط فانکتور EXT

استاد راهنما :
دکتر جعفر امجدی

استاد مشاور :
دکتر منیره صدقی

پژوهشگر :
حبت صدری

۱۳۸۹ / مهر

تبریز / ایران

تقدیم به

پدر و مادر بزرگوارم

تشکر و قدردانی

با استعانت از خداوند متعال که همواره پشتیبان همگان است، بر خود وظیفه می‌دانم تا از تمامی عزیزانی که راهگشای این پروژه بوده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم. امید است که سپاس بی‌دریغ اینجانب را پذیرند.

استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر جعفر امجدی که گنجینه‌های دانش خود را در نهایت صبوری و سخاوت در اختیار اینجانب قرار دادند و مرا در انجام این پروژه همراهی کردند.

دکتر منیره صدقی که در طول این پروژه از راهنمایی‌های ایشان بهره بردم.
دکتر سید محمود شیخ‌الاسلامی که داوری این پروژه را پذیرفتند.

سایر اساتید محترم که در طول دوران تحصیلی افتخار شاگردی ایشان را داشته‌ام.
خانواده عزیزم و به خصوص پدر و مادر گرانقدرم، که یار و یاور همیشگی من هستند.

برای تمام این عزیزان، سربلندی و موفقیت و سلامتی در تمام مراحل زندگی آرزو می‌کنم.

حجه صدری

فهرست مندرجات

فهرست مندرجات

فهرست مندرجات

iii	.....	چکیده
iv	.....	پیشگفتار
۱	.....	۱ تعاریف و مفاهیم اولیه
۱	.....	۱.۱ تعاریف و مفاهیم اولیه
۱۸	.....	۲ بررسی یک نتیجه متناهی برای ایده آلهای اول وابسته فانکتور EXT
۱۸	.....	۱.۲ مجموعه ایده آلهای اول مینیمال مدول کوهومولوژی موضعی
۲۳	.....	۲.۲ خواصی از مدول کوهومولوژی موضعی کلی
۲۸	.....	۲.۲ خواصی از مدول کوهومولوژی موضعی کلی
۳۷	.....	۳ خواص متناهی فانکتور های Ext و Tor بر مدول کوهومولوژی موضعی

۱.۳	بررسی خواص ($Ext_R(R/\mathfrak{b}, -)$ و $Tor_R(R/\mathfrak{b}, -)$ نسبت به مدول کوهومولوژی موضعی	۳۷
۲.۳	خواص متناهی فانکتور ($-Tor_j^R(R/\mathfrak{b}, -)$ بر مدول کوهومولوژی موضعی	۵۴
	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی	۶۰
	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی	۶۲
	کتاب‌نامه	۶۴

چکیده

فرض کنید $\mathfrak{a}, \mathfrak{b}$ ایده‌آل‌هایی از حلقهٔ نوتری R و M -مدولی با تولید متناهی است. همچنین n عددی صحیح و مثبت باشد که به ازای $i < n$ ، تکیه‌گاه مدول کوهمولوژی موضعی $H_{\mathfrak{b}}^i(M)$ متناهی است. تحت این شرایط نشان خواهیم داد که مجموعهٔ

$$\left(\bigcup_{i \in \mathbb{N}} \text{Ass}_R \text{Ext}_R^n(R/\mathfrak{a}^i, M) \right) \bigcap \{\mathfrak{p} \in \text{Spec}(R) : \dim R/\mathfrak{p} > 1\}$$

متناهی است. همچنین به ازای اعداد صحیح، مثبت و ثابت j و n ، متناهی بودن مجموعه‌های $\text{Ext}_R^j(R/\mathfrak{b}^i, H_{\mathfrak{b}}^n(M))$ و $\text{Tor}_j^R(R/\mathfrak{b}^i, H_{\mathfrak{b}}^n(M))$ را بررسی می‌کنیم.

واژه‌های کلیدی: دنباله فیلتر منظم، دنباله منظم کلی، مدول کوهمولوژی موضعی، تکیه‌گاه مدول کوهمولوژی موضعی، ایده‌آل اول وابسته مدول کوهمولوژی موضعی

پیشگفتار

فرض کنیم R یک حلقه جابجایی و نوتری و M یک R -مدول متناهی مولد و A یک $-R$ -مدول آرتینی باشد.

Brodmann(1979) نشان داد که برای ایده آل I از حلقه R و به ازای $n \in N$ دو دنباله از ایده آلهای

اول وابسته $Ass_R(I^n M / I^{n+1} M)$ و $Ass_R(M / I^n M)$ برای مقادیر بزرگ n ثابت هستند.

دو گان نتیجه فوق را برای $-R$ -مدولهای آرتینی به این صورت نشان داد:

$Att_R((\circ :_A I^n) / (\circ :_A I^{n-1}))$ و $Att_R(\circ :_A I^n)$ برای مقادیر بزرگ n ، وابسته به n نیستند.

با توجه به اینکه به ازای هر n داریم $Ext_R^\circ(R/I^n, A) \cong \circ :_A I^n$ و $Tor_R^R(R/I^n, M) \cong M/I^n M$:

Melkersson and Schenzel(1993) نتیجه فوق را به این صورت تعمیم دادند:

به ازای هر i که $\circ :_A I^i$ دنباله های $\dots, 1, 2, \dots$ داشته باشد و $Att_R(Ext_R^\circ(R/I^n, A)) n = 1, 2, \dots, i$ هستند.

به ازای مقادیر بزرگ n ، مستقل از n هستند.

$Ass_R(Tor_R^R(R/I^n, M))$ همچنین مطرح کردند که آیا مجموعه $(Ext_R^i(R/I^n, M))$ Melkersson and Schenzel(1993)

به ازای مقادیر بزرگ n ، مستقل از n است؟

فصل ۱

تعاریف و مفاهیم اولیه

در این فصل بعضی از مفاهیم و قضایایی که در فصل های بعدی مورد استفاده قرار می گیرند، آورده می شود.

۱.۱ تعاریف و مفاهیم اولیه

تعریف ۱.۱.۱ R -مدول M را یک R -مدول پروژکتیو می گویند هرگاه فانکتور یک فانکتور دقیق باشد. همچنین R -مدول N را یک R -مدول انژکتیو می گویند هرگاه فانکتور $(Hom_R(-, N))$ یک فانکتور دقیق باشد.

تعریف ۲.۱.۱ فرض می کنیم R یک حلقه جابجایی و M یک R -مدول باشند. ایده آل اول را ایده آل اول وابسته از M می نامیم، هرگاه $m \in M$ موجود باشد به طوری که $(\circ :_R m) = \circ$. مجموعه همه ایده آل های اول وابسته از M را با $Ass_R(M)$ نشان می دهیم.

تعريف ۳.۱.۱ فرض می‌کنیم R یک حلقهٔ جابه‌جایی و M یک R -مدول باشد. تکیه‌گاه M را با $Supp_R(M)$ نشان می‌دهیم و به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$Supp_R(M) = \{\mathfrak{p} \in Spec(R) | M_{\mathfrak{p}} \neq 0\}.$$

تعريف ۴.۱.۱ فرض می‌کنیم M یک R -مدول باشد. $x_1, \dots, x_n \in R$ یک M -رشتهٔ ضعیف است هرگاه: برای هر $i = 1, \dots, n$

$x_i \notin zd_R(M/(x_1, \dots, x_{i-1})M)$ و در غیر این صورت آن را ∞ تعریف می‌کنیم. یعنی

$$\dim(R) := \sup\{n \in \mathbb{N}_0 | \text{وجود داشته باشد}\}.$$

تعريف ۶.۱.۱ فرض می‌کنیم M یک R -مدول و $0 > s > \infty$ یک M -رشتهٔ ضعیف با $s > \dim_R(R/\mathfrak{p})$ است هرگاه: برای هر $\mathfrak{p} \in Spec(R)$ یک $M_{\mathfrak{p}}$ -رشتهٔ ضعیف در $R_{\mathfrak{p}}$ باشد.

تعريف ۷.۱.۱ فرض می‌کنیم $(R, \mathfrak{m})$ یک حلقهٔ موضعی و M یک R -مدول متناهی باشد در این صورت $x_1, \dots, x_n \in m$ یک M -رشتهٔ فیلتر منظم است هرگاه:

$$\forall i = 1, \dots, n \quad \forall \mathfrak{p} \in Ass_R(M/(x_1, \dots, x_{i-1})M) \setminus \{\mathfrak{m}\} \quad x_i \notin \mathfrak{p}.$$

تعريف ۱.۱.۱ فرض می‌کنیم $(R, \mathfrak{m})$ یک حلقهٔ موضعی و M یک R -مدول متناهی مولد باشد. یک M -رشتهٔ تعمیم یافته منظم است هرگاه :

$$\forall i = 1, \dots, n \quad \forall \mathfrak{p} \in \text{Ass}_R(M/(x_1, \dots, x_{i-1})M) \text{ و } \dim_R(R/\mathfrak{p}) > 1 \quad x_i \notin \mathfrak{p}.$$

تذکر ۱.۱.۱ طول زنجیر اشباع شده‌ای که از $1 + n$ جمله تشکیل شده است، n تعریف می‌شود. برای مثال طول زنجیر اشباع شده‌ی $\mathfrak{p}_n \subset \mathfrak{p}_{n-1} \subset \dots \subset \mathfrak{p}_1 \subset \mathfrak{p}_0$ عدد n می‌باشد.

تعريف ۹.۱.۱ بُعد کرول یک R -مدول دلخواه مانند M را با علامت $\dim(M)$ نشان داده و آن را سوپریمم طول زنجیرهای ایده‌آل‌های اول واقع در $\text{Supp}(M)$ (در صورت وجود) تعریف می‌کنیم و اگر سوپریمم موجود نباشد آن را ∞ تعریف می‌کیم. همچنین اگر $\circ = M$ ، آنگاه بنا به قرارداد بُعد کرول آن را $1 -$ تعریف می‌کنیم.

لم ۱.۱.۱ فرض کنید M یک R -مدول دلخواه باشد. در این صورت احکام زیر معادلنند:

$$M = \circ \quad (i)$$

$$\text{Supp}_R(M) = \emptyset, M_{\mathfrak{p}} = \circ, \mathfrak{p} \in \text{Spec}(R) \quad (ii)$$

$$M_{\mathfrak{m}} = \circ, R, \mathfrak{m} \in \text{Ass}_R(M) \quad (iii)$$

■ برهان. رجوع شود به [۲] لم ۱۵.۹.

قضیه ۱.۱.۱ فرض کنید M یک R -مدول دلخواه و $\mathfrak{p}$ یک ایده‌آل اول دلخواه از حلقه‌ی R باشد در این صورت،

$$\mathfrak{p} \in \text{Ass}_R(M) \Leftrightarrow \mathfrak{p}R_{\mathfrak{p}} \in \text{Ass}_{R_{\mathfrak{p}}}(M_{\mathfrak{p}}).$$

■ برهان. رجوع شود به [۳] قضیه ۲.۶.

تعریف ۱۰.۱.۱ فرض کنید $(R, \mathfrak{m})$ یک حلقه‌ی موضعی نوتروی و M یک R – مدول دلخواه باشد در این صورت درجه‌ی $\mathfrak{m}$ روی M را عمق $^1 M$ روی R گوییم و با نماد $depth_R M$ نشان می‌دهیم.

لم ۲۰.۱.۱ فرض کنید M یک R – مدول دلخواه باشد. در این صورت به ازای هر $\mathfrak{p} \in Ass(M)$ ، M زیرمدولی یکریخت با $\frac{R}{\mathfrak{p}}$ دارد.

■ برهان. رجوع شود به [۲]، لم ۳۲.۹

قضیه ۲۰.۱.۱ فرض کنید M یک R – مدول دلخواه باشد به‌طوری‌که M توسط حاصل ضرب تعداد متناهی از ایده‌آل‌های ماقسیمال (و نه لزوماً متمایز) R پوچ شود، یعنی ایده‌آل‌های ماقسیمالی چون $\mathfrak{m}_1, \dots, \mathfrak{m}_n$ از R موجود باشند که $\mathfrak{m}_1 \dots \mathfrak{m}_n M = 0$ در این صورت M – مدول نوتروی است اگر و تنها اگر M – مدول آرتینی باشد.

■ برهان. رجوع شود به [۲]، قضیه ۳۸.۹

قضیه ۳۰.۱.۱ فرض کنید

$$0 \longrightarrow M' \longrightarrow M \longrightarrow M'' \longrightarrow 0$$

Depth of M'

یک دنباله‌ی دقیق از R – مدول‌ها و R – هم‌ریختی‌ها باشد. در این صورت

$$\text{Ass}(M) \subseteq \text{Ass}(M') \cup \text{Ass}(M'').$$

برهان. رجوع شود به [۳]، قضیه ۳.۶ ■

قضیه ۴.۱.۱ فرض کنید M یک R – مدول دلخواه باشد در این صورت،

(i) مجموعه‌ی $\text{Ass}_R(M)$ متناهی است.

$$\text{Ass}_R(M) \subseteq \text{Supp}_R(M) \quad (ii)$$

(iii) مجموعه‌ی اعضای مینیمال $\text{Ass}_R(M)$ و $\text{Supp}_R(M)$ با هم برابرند.

برهان. رجوع شود به [۳]، قضیه ۵.۶ ■

تعریف ۱۱.۱.۱ فرض کنید M ، یک R – مدول دلخواه باشد. در این صورت زنجیر

$$^{\circ} = M_{\circ} \subset \cdots \subset M_n = M$$

از زیرمدول‌های M را زنجیر اشباع شده می‌نامند هرگاه به ازای هر i ، $0 \leq i \leq n$ – مدول $\frac{M_i}{M_{i-1}}$ – مدولی ساده باشد. n را طول زنجیر اشباع شده فوق می‌نامند. ثابت می‌شود همه‌ی زنجیرهای اشباع یک مدول دارای طول‌های یکسانند. این طول مشترک را طول مدول M می‌نامیم و با نماد $l(M)$ نشان می‌دهیم.

اگر M دارای چنین زنجیری باشد می‌گوییم M دارای طول متناهی^۱ است یا M از طول متناهی است و به صورت $l(M) < \infty$ ، نشان می‌دهیم.

اگر M دارای چنین زنجیری نباشد می‌گوییم M دارای طول متناهی نیست و می‌نویسیم $l(M) = \infty$.

Finite Length^۱

قضیه ۵.۱.۱ فرض کنید M یک R – مدول متناهی مولد و S زیرمجموعه‌ی بسته ضربی از حلقه‌ی R باشد. در این صورت

$$Supp_{S^{-1}R}(S^{-1}M) = \{\mathfrak{p}S^{-1}R : \mathfrak{p} \cap S = \emptyset, \mathfrak{p} \in Supp_R(M)\}.$$

برهان. فرض کنید M یک R – مدول متناهی مولد است کافی است ثابت کنیم $\mathfrak{p} \in Spec(R)$ و $\mathfrak{p} \cap S = \emptyset$. لذا $\mathfrak{p} \in Supp_{S^{-1}R}S^{-1}$. اکنون نشان می‌دهیم که $\mathfrak{p} \in Supp_R M$. از آنجا که M یک R – مدولی متناهی مولد است کافی است ثابت کنیم برای این کار داریم $Ann_R(M) \subseteq \mathfrak{p}$

$$Ann_{S^{-1}R}(S^{-1}M) \subseteq S^{-1}\mathfrak{p} \Rightarrow S^{-1}(Ann_R(M)) \subseteq S^{-1}\mathfrak{p} \Rightarrow (Ann_R(M))^{ec} \subseteq \mathfrak{p}^{ec} = \mathfrak{p}.$$

ولی می‌دانیم که $Ann_R(M) \subseteq \mathfrak{p}$ ، بنابراین $\mathfrak{p} \in Supp_R(M)$ و این یعنی

حال فرض کنید که $\mathfrak{p} \in Supp_R(M)$ و $\mathfrak{p} \cap S = \emptyset$. ثابت می‌کنیم که $\mathfrak{p} \in Supp_{S^{-1}R}(S^{-1}M)$

اما از آنجا که M یک $S^{-1}R$ – مدول متناهی مولد است لذا کافی است نشان دهیم که

$$Ann_{S^{-1}R}(S^{-1}M) \subseteq S^{-1}\mathfrak{p}$$

برای این کار داریم

$$Ann_R(M) \subseteq \mathfrak{p} \Rightarrow S^{-1}(Ann_R(M)) \subseteq S^{-1}\mathfrak{p} \Rightarrow Ann_{S^{-1}R}(S^{-1}M) \subseteq S^{-1}\mathfrak{p}.$$

■

قضیه ۶.۱.۱ فرض کنید M یک R – مدول دلخواه و R حلقه‌ی نوتری باشد در این صورت

$$Zdv_R(M) = \bigcup_{\mathfrak{p} \in Ass_R(M)} \mathfrak{p}.$$

برهان. رجوع شود به [۲]، نتیجه ۳۶.۹ ■

تعريف ۱۲.۱.۱ فرض کنید M یک R -مدول دلخواه و α ایده‌آلی از R باشد به‌طوری که $M \neq \alpha M$ و نیز $(a_i)_{i=1}^n$ یک M -رشته در α باشد. گوییم M -رشته‌ی ماکسیمال در α هست هرگاه نتوان عضو a_{n+1} از $(a_i)_{i=1}^{n+1}$ را پیدا کرد به‌طوری که M -رشته در α باشد.

تعريف ۱۳.۱.۱ فرض کنید M R -مدول دلخواه و α یک ایده‌آل از R باشد. در این صورت طول مشترک تمام M -رشته‌های ماکسیمال در α را درجه‌ی α روی M می‌گوییم و با نماد $grade_M \alpha$ نشان می‌دهیم. اگر $M = R$ آنگاه درجه‌ی α روی R را با نماد α نشان می‌دهیم.

تعريف ۱۴.۱.۱ فرض کنید M و N دو R -مدول و α ایده‌آلی از R باشد. در این صورت $\Gamma_\alpha(M)$ را به شکل زیر تعریف می‌کنیم

$$\Gamma_\alpha(M) = \bigcup_{n \geq 0} (\circ :_M \alpha^n) = \{m \in M : \exists n \in \mathbb{N}_0, m \cdot \alpha^n = \circ\}.$$

واضح است که $\Gamma_\alpha(M)$ زیرمدولی از M است. همچنین اگر $f : M \rightarrow N$ یک R -هم‌ریختی باشد آنگاه

$$f(\Gamma_\alpha(M)) \subseteq \Gamma_\alpha(N)$$

لذا نگاشت $\Gamma_\alpha(f) : \Gamma_\alpha(M) \rightarrow \Gamma_\alpha(N)$ را می‌توان با ضابطه‌ی زیر تعریف نمود.

$$\Gamma_\alpha(f)(m) \mapsto f(m).$$

Degree of α

با توجه به مطالب فوق به راحتی می‌توان نشان داد که $(-\Gamma_{\alpha})$ یک فانکتور همورد خطی از $\mathcal{C}(\mathcal{R})$ به $\mathcal{C}(\mathcal{R})$ است. فانکتور $(-\Gamma_{\alpha})$ را فانکتور α -تاب^۱ می‌گوییم.

تعریف ۱۵.۱.۱ به ازای هر $i \in \mathbb{N}$ ، α امین فانکتور مشتق شده‌ی راست $(-\Gamma_{\alpha})$ را با نماد $H_{\alpha}^i(-)$ نشان می‌دهیم و آن را α امین فانکتور کوهمولوزی موضعی نسبت به α می‌گوییم. برای هر R -مدول M ، $H_{\alpha}^i(M)$ را α امین مدول کوهمولوزی موضعی M می‌نامیم. گوییم M یک α -مدول است اگر آزاد^۱ است هرگاه $\Gamma_{\alpha}(M) = 0$ و گوییم M یک α -مدول است اگر آزاد تاب است هرگاه $\Gamma_{\alpha}(M) = M$.

قضیه ۷.۱.۱ فرض کنید $(R, \mathfrak{m})$ یک حلقه‌ی موضعی نوتری و $M \neq 0$ یک R -مدول با تولید متناهی باشد. در این صورت

$$\text{depth } M \leq \dim M.$$

■

برهان. رجوع شود به [۴] گزاره ۱۲.۲.۱

قضیه ۸.۱.۱ فرض کنید R ، حلقه‌ی نوتری و M یک R -مدول باشد. در این صورت به ازای هر $i > \dim M$ که $\mathbb{N}$ داریم :

■ برهان. رجوع شود به [۴] گزاره ۶.۱.۲

---

a torsion^۱
a-torsion-free^۱

لم ۳.۱.۱ فرض کنید R حلقهٔ نوتری و M یک R -مدول و $i \in N$ در این صورت :

$$Supp(H_a^i(M)) \subseteq Supp(M) \cap Var(a)$$

■ برهان. رجوع شود به [۴] گزارهٔ ۶.۲.۶

لم ۴.۱.۱ فرض کنید R حلقهٔ نوتری و M یک R -مدول، در این صورت

$$AssM = Ass(\Gamma_a(M)) \cup Ass(M/\Gamma_a(M)) \quad \text{و} \quad Ass(\Gamma_a(M)) \cap Ass(M/\Gamma_a(M)) = \phi$$

■ برهان. رجوع شود به [۴] ۲.۱.۱۲

تعريف ۱۶.۱.۱ فرض کنید M یک R -مدول و n عدد صحیح نامنفی باشد. می‌گوییم بعد پروژکتیو^۱ M کمتر یا مساوی n است هرگاه M دارای یک تحلیل پروژکتیو به صورت

$$P.(M) : \circ \longrightarrow P_n \longrightarrow P_{n-1} \longrightarrow \cdots \longrightarrow P_1 \longrightarrow P_0 \longrightarrow M \longrightarrow \circ$$

باشد. کوچکترین چنین عدد صحیحی را بعد پروژکتیو M می‌نامیم و با نماد $prodim(M)$ نشان می‌دهیم. اگر چنین عددی موجود نباشد می‌نویسیم $.prodim(M) = \infty$ به عبارت دیگر:

$prodim(M) := \inf\{\circ \leq n \in \mathbb{Z} : \circ \rightarrow P_n \rightarrow \cdots \rightarrow P_1 \rightarrow P_0 \rightarrow M \rightarrow \circ\}$

Projective Dimension^۱

تعريف ۱۷.۱.۱ اگر M یک R -مدول و $n \in \mathbb{Z}$ ، در این صورت بُعد انژکتیو M را

به طریق مشابه تعریف می‌کنیم و با نماد $\text{injdim}(M)$ نشان می‌دهیم به عبارت دقیق‌تر:

$$\text{injdim}(M) := \inf \left\{ n \in \mathbb{Z} : \text{موجود است } M \rightarrow E^0 \rightarrow E^1 \rightarrow \cdots \rightarrow E^n \right\}$$

قضیه ۹.۱.۱ فرض کنید R یک حلقه نوتری و M یک R -مدول متناهی مولد و ناصفر باشد.

در این صورت زنجیر صعودی از زیرمدول‌های M چون، $M_0 \subset M_1 \subset \cdots \subset M_n = M$ وایده

$$M_i/M_{i-1} \cong R/\mathfrak{p}_i, \quad 1 \leq i \leq n$$

برهان. چون M یک R -مدول متناهی مولد و ناصفر است، لذا $\text{Ass}_R(M) \neq \emptyset$. گیریم $\mathfrak{p}_1 \in \text{Ass}_R(M)$. لذا زیرمدولی M_1 از M موجود است به طوری که $R/\mathfrak{p}_1 \cong M_1$. $\text{Ass}_R(M/M_1) \neq \emptyset$. بنابراین $M \neq M_1$ آنگاه حکم تمام است. لذا فرض می‌کنیم $M_1 = M$. گیریم $\mathfrak{p}_2 \in \text{Ass}_R(M/M_1)$. لذا زیرمدولی M_2 از M_1 شامل موجود است به طوری که $R/\mathfrak{p}_2 \cong M_2/M_1$. با ادامه این روند زنجیر صعودی، $\cdots$ حاصل می‌شود. چون M یک R -مدول متناهی مولد است، لذا زنجیر فوق ایستا است.. لذا عدد صحیح و مثبت چون n موجود است به طوری که $M_0 \subset M_1 \subset \cdots \subset M_n = M$

قضیه ۱۰.۱.۱ فرض کنید R یک حلقه نوتری و M یک R -مدول متناهی مولد و ناصفر

باشد. در این صورت $\text{Ass}_R(M)$ یک مجموعه متناهی است.

برهان. چون R یک حلقه جایه‌جایی و نوتری و M یک R -مدول متناهی مولد و ناصفر است، طبق قضیه ۸.۲.۱ زنجیر صعودی از زیرمدول‌های M چون، $M_0 \subset M_1 \subset \cdots \subset M_n = M$ موجود است به طوری که برای $\mathfrak{p}_i \in \text{Spec}(R)$ که در آن $M_i/M_{i-1} \cong R/\mathfrak{p}_i$ ، $1 \leq i \leq n$